

Vi sitter i klubbstyret til utdanningsforbundet ved Bergen læringscenter for norsk (BL) og samfunnskunnskap og Grunnskolen for voksne i Bergen (GFV), tidligere Nygård skole. Vi representerer et av Norges fremste fagmiljø når det kommer til norskopplæring.

Vi har noen kommentarer til Høringsnotat, saksnr 22/2155, Midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse.

Kommentarene våre retter seg først og fremst mot 8.3.5 som dreier seg om vårt virksomhetsområde. Siden fristen for svar er så kort, kan vi ikke levere svar som samlede klubber. Derfor leverer vi på vegne av oss selv som styremedlemmer og som fagpersoner innen integrerings- og andrespråksfeltet. Det viktigste poenget vi ønsker å få fram, er å advare mot å lempe på støttende og integrerende, særlig språkopplæring. Tvert imot argumenterer vi for at å lære norsk, i situasjonen vi står i nå med de ukrainske flyktninger, har en særlig verdi og viktighet.

Det har pågått væpnet konflikt mellom Ukraina og Russland på ukrainsk territorium i snart et tiår. På tross av at det har pågått konflikt lenge, kom en fullskala invasjon overraskende på de fleste, og Russlands invasjon har sjokkert en hel verden.

Krigen har allerede sendt millioner på flukt. Mange av de fordrevne ukrainerne har allerede ankommet Norge. Konsekvensene av den akutte situasjonen som har oppstått, enten det kommer til krigshandlinger, skifting i det geo- og forsvarspolitiske landskapet eller befolkningsforflytninger, gjør at vi i Norge, som i andre land, haster med å finne tiltak for å møte dette på en måte som er hensiktsmessig og som samtidig viser solidaritet med det ukrainske folk og deres situasjon.

Forståelig nok både håper og ønsker nordmenn så vel som ukrainere at krigen skal ta slutt like brått som den startet. Ukrainerne ønsker å reise hjem. Norske myndigheter ønsker å vise solidaritet og støtte til ukrainere. En del av denne støtten kommer til uttrykk gjennom fjerning av hindringer for ankomne ukraineres direkte deltakelse i samfunn og arbeidsliv. Men myndighetenes tilnærming i høringsnotatet bærer også preg av at introduksjonsprogrammet oppfattes som et krav om at ukrainerne må investere seg selv så mye i et nytt land, at det oppleves som å true ukrainernes eget håp om å snarlig reise tilbake.

Vi har noen generelle innvendinger mot notater. På et generelt plan fremstiller departementet flere tiltak som ble lansert med begrunnelse om at de var integreringsfremmende, slik hvor omfattende og forpliktende introduksjonsprogrammet skal være, samt krav til formelle kvalifikasjoner for deltakelse i utdannings- og arbeidsliv, som hinder for samfunnsdeltakelse for ukrainske flyktninger. Hvis det er virker integreringsfremmende for andre innvandrere, hvorfor skal det ikke virke det for ukrainere? Hvis det er til hinder for ukrainere, hvor er det ikke et hinder for andre innvandrere? Vi opplever at argumentasjonslinjene til departementet i høringsnotatet underminerer premissene for tidligere integreringspolitikk.

Når det kommer til norskopplæring, skisserer høringsnotatet to konkrete alternativ. Første alternativ innebærer at introduksjonsprogram for ukrainske flyktninger utsettes til 12 måneder etter bosetting. Andre alternativ innebærer at det lempes på kravene.

Vi vil advare mot begge alternativene.

Vi mener at den beste og eneste bærekraftige tilnærmingen til de ukrainske flyktningene i størst mulig grad må være å ta dem imot *som om* de skulle komme til å bli. For det første er sjansen for at mange vil komme til å forbli i Norge et lengre tidsrom større en sjansen for en snarlig retur. For det andre risikerer vi å måtte betale dyrt for et mislykket integreringsarbeid dersom det viser det at de må bli lenger enn de hadde håpet; Har vi derimot gjort en god jobb med integreringsarbeidet og ukrainerne havnet i en posisjons der de kan reise hjem, er ingen skade skjedd.

Vi forstår at å kreve en innstilling der vi jobber med integrering og tilpasning for deltakelse, samt norskopplæring, vil kunne oppfattes som truende overfor håpet og drømmen om en snarlig retur. Samtidig er det viktig å presisere at styrking av norskspråklig kompetanse, norsk samfunnskunnskap og orienteringskunnskap vil være til flyktningenes nytte også dersom oppholdet vil vise seg å ikke være langvarig. Og hvis det faktisk skulle vise seg at ukrainerne stort sett vil kunne returnere snarlig, vil et godt integreringsarbeid perioden ukrainerne har vært her, kunne bidra til å styrke samarbeid og forholdet mellom Ukraina og Norge på en måte som vil kunne være til gunst for både den norsk-ukrainske diasporaen, for Norge og for gjenbyggingen av Ukraina. Derfor mener vi den eneste riktige solidariske tilnærmingen til de ukrainske flyktningene må være en fullstendig og god integreringspolitikk.

Vi foreslår derfor at vi i utgangspunktet gir rett til en fullstendig introduksjonsprogram til de ukrainske flyktningene.

Å utsette introduksjonsprogrammet et år vil trolig ikke hjelpe kommunene med å forberede seg på arbeidet, men snarere utsette igangsettelsen av det faktiske arbeidet. En del av dette arbeid vil være kompetansebygging, en kompetansebygging som vil bli mer vellykket dersom ressursene man har tas i bruk umiddelbart enn ved en utsettelse av programoppstart.

Det ble bygget mye slik kompetanse da det kom mange flyktninger fra Syria. Mye av dette ble bygget ned i den siste perioden av forrige regjering, men kompetansen er ennå ikke tapt, og noe av dette vil vi ennå kunne dra nytte av.

Videre, istedenfor å lempe på kravene til kvalifisert undervisning, slik som foreslår for alternativ 2, s. 50, bør man heller innvilge midlertidige dispensasjoner og satse på kvalifisering av personell - dette er kvalifikasjoner som uansett vil være behov for og komme til gode i fremtiden.

Til slutt mener vi som konkrete tiltak at det bør vurderes at ukrainerne tilbys mulighet (rett, ikke rett og plikt) for utsettelse av introduksjonsprogram.

Vårt siste forslag er å åpne for at det kan innvilges mulighet for introduksjonsprogram på deltid etter vedtak fra kommunen basert på samtaler mellom kommunen og den enkelte

flyktingen, som en del av integreringsplanen. Dette for å støtte flyktinger med store utfordringer, som helseutfordringer, traumer og omsorgsoppgaver, tilgang til norskopplæring og støtte i integrering og kvalifisering.

Arne Reinertsen, tillitsvalgt i utdanningsforbundet ved BL

Nuray Yildirim Gullestad, tillitsvalgt i utdanningsforbundet ved GFV

Jonas Svendsen, klubbstyremedlem i utdanningsforbundets ved BL og GFV, medlem i styret i utdanningsforbundet Bergen

Ingrid Feline Hauge, klubbstyremedlem i utdanningsforbundet ved BL og GFV

Arnhild Tolo Aase, klubbstyremedlem i utdanningsforbundet ved BL og GFV